

Till
Utbildningsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Friskolornas riksförbunds yttrande över delbetänkandet Ökade möjligheter till modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål (SOU 2016:12)

Friskolornas riksförbund (nedan kallat förbundet) har getts möjlighet att lämna synpunkter på ovan rubricerade betänkande och vill framföra följande.

Sammanfattning

Förbundet tillstyrker utredningens förslag om att tillåta både kommuner och enskilda att beställa och utföra modersmålsundervisning på entreprenad.

Förbundet tillstyrker också förslaget om att tillåta huvudmän att beställa och utföra fjärrundervisning i modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet av och för varandra.

Därutöver anser förbundet att även svenska som andraspråk ska tillåtas att fjärrundervisas genom entreprenad mellan huvudmän.

Förbundets synpunkter

Förbundet välkomnar utredningen och de möjligheter till bättre kvalitet i undervisningen som kan öppnas upp genom nya tekniska lösningar och ökade samverkansvägar. Ett flertal utredningar har under åren behandlat frågan om distans- eller fjärrundervisning, men hittills med små möjligheter att verkligen kunna utpröva en sådan undervisningsform. I stället får man gå utomlands för att kunna hitta forskning och studier på hur sådan undervisning fallit ut. Det har inte hunnits med i förevarande utredning, vilket är förståeligt men inte desto mindre olyckligt eftersom det påverkar synen på möjligheterna till fjärrundervisning. Den försöksverksamhet med fjärrundervisning som finns idag, ger bara möjligheter till sådan undervisning inom en och samma huvudman. Detta utesluter flertalet små fristående huvudmän samt också små kommuner – just de skolhuvudmän som kunde ha bäst nytta av att få använda sig av fjärrundervisning.

Frågan om möjliga entreprenadlösningar har också försämrats för framförallt fristående skolor de senaste åren. Tidigare gällande praxis som tillämpats av Skolinspektionen att undervisning i vissa praktisk-estetiska ämnen liksom moderna språk kunnat köpas av kommuner och andra fristående huvudmän upphörde i och med den nya skollagens ikraftträdande 2011. Många fristående huvudmän efterfrågar möjligheten att kunna samverka för ökade valmöjligheter för eleverna samt för att kunna ge ökad kvalitet i undervisningen i sådana ämnen där det råder stor brist på behöriga lärare.

Det delbetänkande som nu föreligger har haft direktiv att ta fram förslag om ökade entreprenadlösningar avseende modersmålsundervisning samt möjligheter att tillåta fjärrundervisning på entreprenad i modersmål och studiehandledning på modersmålet. Utredningen skulle också behandla möjligheten till att fjärrundervisa svenska som andraspråk på entreprenad. Utredningen har haft mycket kort tid till sitt förfogande att behandla en för svenska förhållanden ny undervisningsform och vi kan därför ha respekt för att utredningen uttrycker en viss avvaktande hållning till frågan om fjärrundervisning. Det är dock så att undervisningsformen använts i stor utsträckning i andra länder och tekniken har också gått framåt och innebär därmed betydligt bättre möjligheter till interaktivitet mellan elever och lärare än tidigare. Fjärrundervisning innebär idag inte undervisning i föreläsningsform, utan med goda möjligheter till individualiserad undervisning som väl motsvarar de krav som ställs på undervisningen enligt läroplanerna. Förbundet beklagar därför den mycket försiktiga attityden till fjärrundervisning som betänkandet ger uttryck för, och ser därför att det är dags att ta nya, större kliv för att pröva en sådan undervisningsform.

Det som efterfrågas av de mindre skolhuvudmännen är att kunna anlita andra aktörer för fjärrundervisning. Behovet uppstår vanligen just för att skolhuvudmannen är liten och verkar i miljöer där bristen på behöriga lärare är stor, t.ex. glesbygd. Då är skolan inte hjälpt av att fjärrundervisning tillåts inom huvudmannens ramar. Det är därför också av vikt att fjärrundervisning i olika ämnen också tillåts som entreprenad.

Då vi står inför en allt mer utbredd lärarbrist samtidigt som det tillkommer en stor andel elever i grundskolan, både genom inflyttning till landet och ökande barnkullar, är det nödvändigt att fler möjligheter till god undervisning prövas. Både närundervisning och fjärrundervisning på entreprenad är sådana möjligheter där samordningsvinster kan ske och där elever ges ökade möjligheter till undervisning av behöriga lärare.

Utredningens förslag

Idag ger lagstiftningen egentligen ingen möjlighet för fristående skolhuvudmän att låta kommuner utföra entreprenadtjänst i modersmålsundervisning, då sådan bara tillåts för enskilda, och kommuner inte definieras så. Det är uppenbart att varken kommuner eller fristående huvudmän varit medvetna om lagstiftningen fullt ut, då det är den absolut vanligaste entreprenadformen inom skolväsendet idag. Det är därför väsentligt att en

lagändring kommer till stånd, så att sådan undervisning inte sker i strid mot författningarna.

Förbundet tillstyrker därmed utredningens förslag som möjliggör undervisning i modersmål på entreprenad mellan olika aktörer.

Som ovan nämnts anser förbundet att det är av vikt att det ges ökade möjligheter till fjärrundervisning på entreprenad. *Förbundet tillstyrker därför utredningens förslag om att tillåta fjärrundervisning på entreprenad i modersmålsundervisning samt studiehandledning på modersmålet.*

Av samma skäl anser förbundet att även svenska som andraspråk ska kunna fjärrundervisas genom entreprenad. Av betänkandet framgår att ett skäl för att inte tillåta sådan undervisning i svenska som andraspråk är att det inte skulle lösa några problem. Förbundet delar inte den inställningen. Sådan undervisning skulle i hög grad kunna innebära samordningsvinster för skolor som har ett mindre antal elever som ska undervisas i svenska som andraspråk och därmed ge dessa bättre möjligheter till undervisning av behöriga lärare. Det är idag en oerhört stor brist på lärare i svenska som andraspråk samtidigt som andelen nyanlända elever i behov av sådan undervisning ökar markant. *Förbundet anser därför att även fjärrundervisning på entreprenad i svenska som andraspråk ska tillåtas.*

Friskolornas riksförbund
2016-02-29

Ulla Hamilton
VD